

2025

KONFERENTIE VAN IN NEDERLAND GEVESTIGDE RELIGIEUZEN

Jaarverslag

Pelgrims van hoop

Colofon

Jaarverslag KNR 2025
Pelgrims van hoop

KNR-afdeling communicatie
Postbus 111
5201 AC 's-Hertogenbosch

Vormgeving: Inge Croes-Kwee,
Manifesta idee en ontwerp

Afbeeldingen: KNR, tenzij anders
vermeld

Eindredactie: Erica Op 't Hoog

Inhoud

Voorwoord 4

Ontmoeting en uitwisseling in een jaar van hoop

Ontmoeting en uitwisseling 4

Uitgelicht: Pelgrims van Hoop 6

Presentie Religieuzen in Kerk en samenleving

Commissie Presentie Religieuzen 8

Uitgelicht: Film- en theaterproject Giving a sh*t 10

Beheer en Bestuur

Commissie Beheer en Bestuur 11

Uitgelicht: Van financiële keuzes naar zorg voor de schepping 12

Financieel jaarverslag 13

Solidariteitsfondsen

KOS en KNR-PIN 14

Uitgelicht: Vijftig jaar solidariteitsfondsen van de religieuzen 15

Bestuurlijke en algemene zaken

Beleidsplan 2026-2030 17

Bureau KNR 18

Algemeen en Dagelijks Bestuur 18

Contacten 19

Preventie grensoverschrijdend gedrag 19

Overzicht dagelijks bestuur, commissies en bureau 20

Voorwoord

Beste broeders en zusters,

Voor u ligt het jaarverslag van de KNR 2025, een mooi overzicht van wat er in het afgelopen jaar allemaal in naam van de KNR is geïnitieerd en uitgevoerd. Dat kon alleen doordat we het met elkaar deden: leden van het bureau KNR, dagelijks bestuursleden, de hogere oversten en alle religieuzen in Nederland samen met de vele mooie mensen om ons heen.

We waren en we zijn pelgrims van hoop, naar het thema van het heilig jaar, en vormen daarmee een baken van rust en vrede in een wereld waarin de spanningen tastbaar zijn.

Dit overzicht van wat er gebeurd is in 2025 mag een stimulans zijn om door te gaan.

Zelfs nu we als religieuzen in aantal afnemen en in leeftijd toenemen zijn we een factor van belang.

Regelmatig ervaar ik, en u ook hopelijk, hoe de mensen om ons heen geraakt worden door onze wijze van bidden, leven en werken, bronnen van Levend Water voor wie dorstig zoekt naar zingeving en bezinning.

Zoals de H. Augustinus zegt: “Zoals wij zijn, zijn de tijden”, laten we daarom met Gods zegen dankbaar terugkijken en moedig voorwaarts gaan.

Veel leesplezier gewenst,

Zuster Monica Raassen crss
waarnemend voorzitter KNR

Ontmoeting en uitwisseling in een jaar van hoop

Eén van de taken van de KNR is het faciliteren van ontmoeting en uitwisseling tussen de religieuzen. Dat gebeurt tijdens de algemene vergaderingen en de regiodagen waar oversten en andere bestuurders samenkomen. Daarnaast zijn er speciale ontmoetingsdagen voor bijvoorbeeld jongere en buitenlandse religieuzen. Het Heilig Jaar met het thema Pelgrims van Hoop was aanleiding voor extra activiteiten op dit vlak.

Ontmoeting en uitwisseling

Dag voor jonge religieuzen

Op 21 februari werd de jaarlijkse dag voor jonge religieuzen gehouden bij de Augustijnen in Utrecht. Zestien novicen en religieuzen die minder dan vijf jaar eeuwig geprotest zijn, waren aanwezig. In de ochtend sprak leken-dominicaan Erik Borgman over religieus leven in onze tijd en de kansen die er zijn.

Na de eucharistieviering in de Sint Augustinuskerk, samen met andere medegelovigen, was er een lunch. Het middagprogramma was een rondleiding in de Jacobikerk in Utrecht. Vervolgens bracht de groep een kort bezoek aan de Augustinessen van Sint Monica aan de Waterstaat. Het was mooi en bemoedigend om elkaar te ontmoeten, gedachten te delen en te leren van elkaar.

Tijdens de dag voor Jonge Religieuzen is ontmoeting en uitwisseling een belangrijk onderdeel.

Dagen voor buitenlandse religieuzen

In 2025 is in overleg met de Week Nederlandse Missionaris en BEMIN (Beraad van Missionarissen in Nederland) gekozen voor een andere opzet van de bijeenkomsten voor buitenlandse religieuzen. Jaarlijks zijn er twee tot drie bijeenkomsten, steeds op een andere locatie. Samen met de

Bijeenkomst buitenlandse religieuzen in Amsterdam: interactieve inleiding over omgaan met dilemma's rond ongedocumenteerden. Vrijwel alle aanwezigen hadden hier op een of andere manier ervaring mee.

ontvangende gemeenschap wordt het programma voorbereid. Op 22 mei kwamen zo'n dertig mensen samen bij de All Saintsparochie in Amsterdam Zuidoost van de paters SMA. De drie buitenlandse SMA-ers vertelden waar zij tegenaan liepen bij hun komst, zoals het leren van de Nederlandse taal. De parochie bestaat uit veel, met name Afrikaanse, migranten waaronder ook mensen zonder geldige verblijfspapieren. In de middag ging het gesprek daarover door samen met Conny van den Broek van het Rotterdams Ongedocumenteerden Steunpunt (ROS). Veel aanwezigen herkenden de verhalen uit hun eigen werk.

Op 8 november was er een tweede bijeenkomst. Dit keer was de nieuwe San Lorenzo-communiteit van de Kapucijnen in Velp de uitnodigende partij. Begin 2025 is deze internationale communiteit gestart in het Emmausklooster. De broeders vertelden over het project. Broeder Theo Jansen maakt deel uit van de communiteit. Na vele jaren in Rome is hij teruggekeerd naar Nederland en herkent de ervaringen van zijn buitenlandse medebroeders en vertelde daarover.

Regiodagen

Ter voorbereiding op de Algemene Vergadering van juni organiseert de KNR ieder jaar in het voorjaar een aantal regiodagen voor bestuurders en beleidsmedewerkers van religieuze instituten. Uitwisseling en onderlinge ontmoeting zijn belangrijk onderdeel van deze dagen. In de ochtend was er veel ruimte ingepland voor een kennismakingsronde waarbij de aanwezigen vertelden over de actuele ontwikkelingen binnen hun eigen instituut. Daarnaast werd er gesproken over het beleidsplan 2026-2030 dat vastgesteld moest worden. In de middag stond het Heilig Jaar 2025 met als thema 'Pelgrims van Hoop' centraal.

Het jaar 2025 stond voor een groot deel in het teken van het Heilig Jaar met het thema “Pelgrims van hoop”. Op verschillende manieren werd hier aandacht aan besteed. Hoop liep als een rode draad door veel publicaties en activiteiten. In de Bulletins vertelden verschillende religieuzen wat hoop voor hen betekent.

Beweging van Hoop

De KNR was samen met de bisdommen één van de initiatiefnemers en partners van de Beweging van Hoop, een campagne gericht op een breder publiek. Via een website en twee inspiratiedagen zijn verhalen van hoop verzameld en verspreid. Daaronder waren ook verschillende verhalen van religieuzen. Tijdens de tweede inspiratiedag werd de prijswinnaar van de verhalenwedstrijd bekend gemaakt: Marjolande Elzinga met het verhaal “Engelen bestaan”.

Extra Open Kloosterdag

Kloosters kunnen gezien worden als plekken van hoop. Daarom organiseerde de KNR in dit jaar van hoop een extra Open Kloosterdag op 25 mei. Ruim twintig kloosters openden hun deuren en gingen met bezoekers in gesprek over de vraag ‘Wat geeft jou hoop?’ Katholiekleven.nl maakte een mooie video over het bezoek aan Klooster Cenakel en aan de Augustinessen in Utrecht.

Minipelgrimage

Het hoogtepunt van de viering van het Heilig jaar voor de KNR was wel de minipelgrimage op 8 september.

Bijna 120 zusters, paters en broeders waren naar ‘s-Hertogenbosch gekomen. Het gezelschap liet een mooie dwarsdoorsnede zien van het religieuze leven in Nederland vandaag de dag: jong en oud, actief en contemplatief, uit Nederland en de rest van de wereld.

Tijdens de minipelgrimage luisterden de deelnemers naar verhalen van hoop zoals dat van zuster Lisbeth van de Zusters Onder de Bogen

De dag startte in Stadsklooster San Damiano. Daar werden alle deelnemers gastvrij ontvangen met een lunch. Aansluitend was er een viering in samenwerking met het straatpastoraat, dat onderdak vindt bij de franciscanen van het stadsklooster. Tijdens deze viering werden de psalmen geboden in een mooie en indrukwekkende hertaling vanuit het perspectief van dak- en thuislozen.

Vesperviering ter afsluiting van de minipelgrimage

Hoop in verschillende spiritualiteiten

Na de viering vertrokken de deelnemers in twee groepen via een korte route door de stad richting de Sint Janskathedraal. Onderweg stonden zij op enkele plekken stil om te luisteren naar verhalen van hoop. Zuster Marga Zwiggelaar (overleden op 25 februari 2026), Dominicanes van de H. Familie sprak over het initiatief “Wegen met Zegen”, en hoe pelgrimeren en verkondigen onderdeel zijn van de Dominicaanse spiritualiteit. Bij de tweede stop vertelde broeder Theo van Adrichem OFM dat de regel van Franciscus oproept om te leven als pelgrims en vreemdelingen onderweg. Ook sprak hij over gegronde hoop en koppelde die hoop aan geduld.

Even verderop konden de pelgrims luisteren naar Ward Biemans SJ. Hij vertelde over Ignatius die ‘hoop’ ziet als één van de manieren waarop we geestelijke vertroosting kunnen ervaren.

Op de Parade was het de beurt aan zuster Lisbeth Ratwasih van de Zusters Onder de Bogen. Zij sprak over hoop vanuit de Vincentiaanse spiritualiteit, en over haar eigen soms moeilijke weg toen ze pas in Nederland was. Zij vertelde hoe zij en de missionaire zusters die aan haar zorg zijn toevertrouwd, de geest van Moeder Elisabeth – de stichteres van de congregatie – nieuw gestalte geven in dit land: “niet door het verleden te herhalen, maar door zaadjes van hoop voor de toekomst te planten, geworteld in het geloof, gevormd door liefde, en met oog voor de tekenen van onze tijd.”

Aangekomen in de Sint Janskathedraal konden de deelnemers luisteren naar het verhaal over de Zoete Moeder van Den Bosch en hoe zij hoop biedt aan veel mensen. Daarop volgde nog een stemmige vesperviering. De dag werd afgesloten met een hapje en een drankje in de tuin van de kathedraal.

Niet alle religieuzen waren in staat om deze dag in 's-Hertogenbosch mee te vieren. Maar op verschillende plaatsen in het hele land konden in hun eigen kloosters in verbondenheid meebidden door middel van de livestreams van de vieringen. Op sommige plaatsen organiseerden zij een eigen ‘minipelgrimstocht’ door de kloostertuin.

Presentie religieuzen in Kerk en samenleving

Commissie Presentie Religieuzen

De KNR houdt zich bezig met de presentie van de religieuzen in de wereld van vandaag en morgen. De zorg hiervoor ligt voor een groot deel bij de commissie Presentie Religieuzen (CPR). Het takenpakket van de CPR is breed en omvat tal van werkvelden en aandachtspunten; onder andere internationalisering, roeping en vorming, missie en zorg voor de schepping. Belangrijk onderdeel vormt ook de zichtbaarheid van de religieuzen in Kerk en samenleving. Daar was dit jaar de nodige aandacht voor. Ook het Heilig Jaar met het thema Pelgrims van hoop stond hoog op de agenda van de commissie.

De CPR wil werken aan een nieuwe missievisie. Hoe zien de religieuzen uit de jongere generatie (40 - 60) hun eigen missie en die van de religieuzen in de nabije toekomst? De CPR besprak voorstellen om dit project vorm te geven. De uitvoering hiervan zal in 2026 plaatsvinden. Een ander belangrijk thema is de uitwisseling en ontmoeting met nieuwe vormen van religieus leven. In de Bulletins van 2024 en 2025 verschenen al diverse artikelen hierover. De CPR dacht na over een ontmoetingsdag tussen klassieke en nieuwe religieuze gemeenschappen. In samenwerking met de Vereniging van Religieuze Leefgemeenschappen is een werkgroep gevormd. De eerste ontmoetingsdag vindt plaats in het voorjaar van 2026.

Roepingen en jongerenwerk

Er lijkt onder jongeren een voorzichtige groei in belangstelling voor het RK geloof. Ook de religieuzen willen zich graag laten zien en in contact komen met deze jongeren. Dat gebeurt via eigen activiteiten vanuit het jongerenwerk maar ook gezamenlijk. Een voorbeeld is de jongerenreis naar Italië en de Jubilee voor jongeren in het kader van het Heilig Jaar. Dit was een samenwerking van Franciscanen, Augustijnen, de Dominicaanse familie en Focolare, en werd mede financieel ondersteund door KNR-PIN.

Communicatie in cijfers

De KNR heeft verschillende communicatiemiddelen om interne en externe doelgroepen van informatie te voorzien.

- KNR Bulletin: 3 keer (oplage: 950)
- INFO-brief voor Hogere Oversten, economen en beleidsmedewerkers: 4 keer + 1 speciale nieuwsbrief rond het overlijden van paus Franciscus
- Digitale nieuwsbrief Missionaire Agenda: 5 keer (475 abonnees)
- Digitale nieuwsbrief Bewogenheid: 5 keer (995 abonnees)
- Nieuwsberichten website: 167

Daarnaast verschenen er een aantal malen per week berichten op Facebook en Instagram.

Tijdens de Katholieke Jongerendag op 8 november hadden de religieuzen een gezamenlijke stand op de infomarkt. Ook gaf zuster Catharina Al OP een goed bezochte workshop over roeping.

Enkele gemeenschappen van vrouwelijke religieuzen organiseerden voor het vierde jaar laagdrempelige kennismakingsbijeenkomsten onder de noemer "Hoor je Mij?" Het aantal deelnemende gemeenschappen is in 2025 weer uitgebreid. Ook is gestart met de voorbereidingen voor dit soort gemeenschappen voor jonge mannen. De eerste middagen zijn gestart in januari 2026. *Katholiekleven.nl* maakte twee mooie podcasts met zuster Catharina Al OP en zuster Madeleine Bouman CPS naar aanleiding van "Hoor je Mij?" In 2026 volgen er nog meer.

WIL JE ONDERZOEKEN OF GOD JE ROEPT?

'Hoor je Mij?' is een initiatief van verschillende vrouwelijke religieuze gemeenschappen. Een zaterdag in de maand zetten zij hun deuren open. Ze nodigen je uit om een kijkje te komen nemen. Op zo'n dag ben je te gast bij een religieuze gemeenschap, je ontmoet een religieus die uitleg geeft over haar manier van leven, en over de spiritualiteit van haar gemeenschap. Je krijgt de gelegenheid om vragen te stellen en uit te wisselen met anderen. Daarnaast krijg je de mogelijkheid om mee te bidden en te eten met de gemeenschap.

Hoor je Mij?
'25-'26

WELKE ZUSTER BEN JIJ?
VRAAG EN ANTWOORD OP KNR.NL

KIESWIJZER

Info en opgave via:
knr.nl/roeping/hoor-je-mij

Giving a sh*t. Waarom het wel uitmaakt

Om de zichtbaarheid van religieuzen in de maatschappij te vergroten en andere doelgroepen te bereiken zocht de KNR samenwerking met Curicos. Deze stichting onder leiding van journalist en filosoof Ralf Bodelier organiseert tal van activiteiten, o.a. Abdijsessies. In de laatste maanden van 2025 is er in samenwerking met Cinecitta Tilburg een serie films met nagesprek georganiseerd met als titel “Giving a shit. Waarom het wel uitmaakt.”

In een wereld waar *Not Giving A Shit* wordt gezien als cool, onafhankelijk en zelfs wijs, kiezen we voor het tegenovergestelde. Want onverschilligheid is makkelijk. Daarentegen vraagt het moed om je druk te maken om mensen die je nooit zult ontmoeten, omdat zij ver weg zijn, of buiten je zicht en buiten je comfortzone. *Giving a shit* betekent dat je wél om anderen geeft. Dat je durft te kijken, te voelen, te handelen, ook wanneer het niet draait om je eigenbelang. Compassie is geen zwakte, het is een daad. Ooit spraken we over barmhartigheid, medeleven, solidariteit. Het is tijd om deze begrippen opnieuw tot leven te wekken. Er waren zes films met daarna een nagesprek met de zaal en twee (ervarings-)deskundigen onder leiding van Ralf Bodelier. Deze deskundigen waren deels door de KNR gevraagd; religieuzen of mensen die nauw bij het religieuze leven betrokken zijn. De gesprekken gingen o.a. over de laatste levensfase en hoe je dan mensen nabij kunt zijn, vergeving en mensen een tweede kans geven, opkomen voor mensen die door de samenleving met de nek worden aangekeken, blijven in situaties waarin het moeilijk wordt. Sprekers waren o.a. abt-emeritus Denis Hendrickx O.praem, zuster Marjolein Bruinen OP, pater Jan Stuyt SJ en pater Jan van der Zandt MSC. De films en nagesprekken trokken steeds zo'n tachtig tot honderd bezoekers.

Ralf Bodelier in gesprek met Thea van Blitterswijk tijdens het theatercollege *Giving a Shit* over haar band met de Norbertijnen en het Ronde Tafelhuis

Naast de filmcyclus was er ook een serie theatercolleges rond het thema Barmhartigheid onder dezelfde noemer. Aan de hand van filmpjes, muziek, korte presentaties en gesprekjes werden de bezoekers meegenomen in de geschiedenis van de werken van barmhartigheid. Ook hierbij dacht de KNR mee over sprekers die kort wat konden vertellen over hoe zij werken aan barmhartigheid. En ook deze voorstellingen zijn goed bezocht. In het najaar van 2026 zullen er nog drie voorstellingen komen bij diverse kloosters in het land. De KNR denkt daarbij mee over de inhoudelijk invulling.

Beheer en bestuur

Commissie Beheer en Bestuur

Het werkgebied van de Commissie Beheer en Bestuur (CBB) omvat alle kwesties die betrekking hebben op het bestuur van religieuze instituten en sociëteiten van apostolisch leven, en alle kwesties rondom het beheer van hun tijdelijke goederen. In concreto gaat het om financieel-economische zaken, bestuurbaarheid, ouderenzorg, onderlinge solidariteit en kerkrechtelijke zaken. In samenwerking met het Dagelijks Bestuur KNR onderzoekt de CBB welke taken de KNR blijft leveren en welke taken zijn uit te besteden aan betrouwbare externe deskundigen. De CBB heeft in 2025 tweemaal vergaderd. Door de stafmedewerkers van de KNR wordt de situatie van individuele instituten met enige regelmaat met de CBB besproken. Daarnaast bespreken zij ook algemene vraagstukken, ter voorbereiding van bredere behandeling in de Commissie Beheer en Bestuur.

Ouderenzorg

Sinds 2023 valt het aandachtsveld ouderenzorg rechtstreeks onder de CBB. Een aantal medewerkers voor ouderenzorg die in dienst zijn van religieuze instituten komt met enige regelmaat bij elkaar om veranderingen op het gebied van wet- en regelgeving te bespreken en ervaringen uit te wisselen. Twee stafmedewerkers van de KNR zijn hierbij aanwezig om de relevante kennis ook met andere religieuze instituten te delen. Dit gebeurt onder meer via de INFObrief.

Besproken onderwerpen

- De KNR-jaarrekening 2024 is door de CBB met een goedkeurende verklaring voorgelegd aan het Dagelijks Bestuur KNR en de Algemene Vergadering KNR. De KNR-jaarrekening 2024 is op 5 juni 2025 door de AV vastgesteld. Er is decharge verleend over het boekjaar 2024.
- De KNR-begroting 2026 is door de CBB met een positief advies voorgelegd aan het Dagelijks Bestuur KNR en de Algemene Vergadering KNR. De KNR-begroting 2026 is op 6 november 2025 door de AV goedgekeurd.
- De honorering assistenties en beloning bestuurders voor 2025 zijn vastgesteld en op de website vermeld.
- In 2024 is de Ziektekostenverzekering Religieuzen (ZVR) – een samenwerking tussen de KNR en CZ – beëindigd. De verzekerden zijn, voor het overgrote deel, overgestapt naar een ander collectief van CZ. Om de belangen van de religieuzen te blijven behartigen wordt jaarlijks met CZ overlegd over dit specifieke klantenbestand.
- Met de heer Krijn Pansters (hoofddocent spiritualiteit aan de Tilburg University en coördinator van het Franciscaans Studiecentrum) is gesproken over zijn project "Transitus – Franciscaanse spiritualiteit tussen eindigheid en het uiteindelijke".
- Op 14 maart 2025 heeft de studiedag "Van financiële keuzes naar zorg voor de schepping" plaatsgevonden.

Van financiële keuzes naar zorg voor de schepping

Op 14 maart organiseerde de KNR, in samenwerking met de Laudato Si' Alliantie Nederland, Socires, het bisdom Rotterdam en de Protestantse Kerk Nederland een studiedag over ethisch verantwoord en duurzaam omgaan met financiële middelen door kerkelijke geldbeheerders. Sprekers waren prof. Carmody Grey van de Laudato Si'-leerstoel in Nijmegen, Mgr. Hans van den Hende, bisschop van Rotterdam, en Kees Gootjes, directeur van De Nieuwe Beurskoers. De dag werd bijgewoond door religieuzen, leden van parochiebesturen en parochiële caritasinstellingen, en leden van kerkenraden en diaconieën binnen de PKN.

Carmody Grey en Mgr. Van den Hende spraken tijdens de dag over financieel beheer en zorg voor de schepping

Carmody Grey begon haar verhaal met de vraag waar geld voor dient. Een vraag die ze eens stelde aan bankiers die daar eigenlijk niet direct een goed antwoord op hadden. Ze verwees naar de katholieke sociale leer en de encycliek Laudato Si'. "Vanuit ons geloof kunnen we dan niets anders zeggen dan dat geld moet worden ingezet om God te dienen. God is liefde en wil dat al zijn schepselen zich ten volle kunnen ontplooiën. De vraag is dus hoe geld kan worden ingezet ten dienste van een rechtvaardige, vreedzame en duurzame toekomst voor mens en schepping. Laudato Si' spreekt over 'integrale ecologie'. Dat is een wat gecompliceerde term. Maar het betekent simpelweg dat wij als mensheid verbonden zijn met God, met elkaar en met de rest van de schepping. We kunnen als mensheid niet tot bloei komen, en uiteindelijk zelfs niet overleven, als we deze onderlinge verbondenheid negeren." Ze wees op de verantwoordelijkheid van de financiële wereld om te komen tot een radicale ommekeer. Wij kunnen niet langer alleen streven naar oneindige economische groei, maar moeten streven naar een ecologische economie. Ieder van ons kan daaraan bijdragen omdat we allemaal beslissingen op economisch en financieel vlak nemen, hoe klein soms ook.

Ook bisschop Van den Hende sprak over de katholieke sociale leer en het feit dat geld en rijkdom geen doel op zichzelf mogen zijn. Hij vertelt dat paus Benedictus er op wees dat de economie een gedragswetenschap is.

"Menselijke waardigheid heeft twee kanten", benadrukt de bisschop tot slot. "Enerzijds is er de mens die waardig handelt en anderzijds de mens die naar waarde wordt geschat. Dit zijn twee kanten van dezelfde menselijke persoon, die in gemeenschap met de levende God zijn opdracht en vervulling mag vinden in de liefde als sleutel tot een authentieke ontwikkeling van mens en maatschappij."

De deelnemers waren enthousiast en vroegen om een vervolg dat zou helpen om met het duurzame geldbeheer aan de slag te gaan. In de loop van het jaar is hieraan verder gewerkt door een groep van mensen uit de PKN, de Laudato Si' Alliantie Nederland, GroeneKerken, de Vereniging Kerkrentmeesterlijk Beheer en de KNR. In 2026 zal een model worden gepresenteerd waarmee kerkelijke groepen aan de slag kunnen gaan.

Financieel Jaarverslag 2025

Het jaar 2025 is afgesloten met een negatief resultaat op de reguliere activiteiten van € 486.000. In de begroting was uitgegaan van een tekort van € 679.000. In het algemeen kan worden gesteld dat de kosten van de reguliere activiteiten in lijn ligt met de begroting. Belangrijkste positieve afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn de hogere bijdragen aan de solidariteitsfondsen PIN (inclusief een extra solidariteitsactie voor ondersteuning van ongedocumenteerden) en KOS en de hogere financiële baten. Bijzondere kostenposten zijn in 2025 de kosten van de verhuizing van de KNR naar de Vughterstraat in den Bosch, de kosten van de training preventie, de kosten van de minipelgrimage in het kader van het jubeljaar 2025 en de hogere kosten van het meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag. Geconcludeerd kan worden dat de KNR financieel gezien qua reguliere exploitatie er goed voor staat.

Het voordelig resultaat bijzondere activiteiten ad € 4.795.000 wijkt aanzienlijk af van het bedrag waarmee in de begroting rekening is gehouden namelijk een nadelig resultaat van € 465.000. Het voordelig bijzonder resultaat is ontstaan door twee schenkingen van in totaal € 5.285.000 met een specifieke bestemming. Deze schenkingen zijn toegevoegd aan het fonds gemeenschappelijke belangen religieuzen.

Voor de structurele financiering van de KNR voor de periode 2021-2030 is in 2025 € 34.000 aan bijdragen ontvangen welke zijn toegevoegd aan de Egalisatierekening structurele financiering. De ontvangen bijdragen en toezeggingen zijn toereikend om het bureau tot 2030 te financieren. Het tekort op de reguliere activiteiten van de KNR is in mindering gebracht op de Egalisatierekening structurele financiering.

De jaarrekening van de KNR is gecontroleerd door een extern accountant en voorzien van een goedkeurende verklaring. De volledige jaarrekening ligt ter inzage op het bureau KNR.

foto: Mathieu Stern, Unsplash

Solidariteitsfondsen

Via drie verschillende fondsen tonen de religieuzen in Nederland hun solidariteit door het geven van financiële ondersteuning. De solidariteit en betrokkenheid bij mensen in andere delen van de wereld wordt geregeld via AMA. De uitvoering hiervan is in handen van Mensen met een Missie. Projecten in Nederland worden gesteund via KNR-PIN, die voor projecten gelden kan toekennen. De onderlinge solidariteit tussen religieuze instituten (KOS) valt onder de verantwoordelijkheid van de CBB.

KOS en KNR-PIN

Onderlinge solidariteit (KOS)

De beoordeling van de aanvragen geschiedt door een kleine werkgroep die verantwoording aflegt aan de CBB over de genomen besluiten. Voor de onderlinge solidariteit heeft de commissie in 2025 van de religieuze instituten een bijdrage van € 706.000 (na aftrek van bureaunkosten) toegezegd gekregen ter besteding aan projecten. Naast individuele ondersteuning van religieuze instituten is voornamelijk bijgedragen aan het verduurzamen van kloostergebouwen. Nadere informatie over de projecten en de toegekende bijdrage zijn op te vragen bij de KNR.

KNR-PIN

De commissie KNR-PIN bespreekt de aanvragen van projecten in Nederland. Zij doet dit op basis van de adviezen van een aantal vaste adviseurs die de aanvragen bekijken en beoordelen.

KNR-PIN heeft dit jaar 287 projectaanvragen ontvangen. Van deze aanvragen zijn 225 projectaanvragen in behandeling genomen, waarvan 200 projectaanvragen een toekenning hebben ontvangen.

De volgende bedragen zijn toegekend in de categorieën die de KNR-PIN hanteert:

Noodleniging en armoedebestrijding (46 aanvragen)	€	527.971,-
Vorming en empowerment (87 aanvragen)	€	884.700,-
Kerk- en samenlevingsopbouw (63 aanvragen)	€	620.992,-
Onderzoek en praktijktoepassing (4 aanvragen)	€	59.350,-
Totaal	€	2.093.013,-

Naast de beoordeling van de projecten spreekt de commissie tijdens de vergaderingen ook over het te volgen beleid. Besloten is om in het kader van het jubileum in 2026 een extra solidariteitsactie te houden voor enkele projecten voor ongedocumenteerden; een groep die vanwege het huidige klimaat in de samenleving en de plannen voor nieuwe asielwetgeving extra steun nodig heeft.

KNR-PIN hecht grote waarde aan overleg en samenwerking met andere fondsen. Dat gebeurt onder meer via het Beukenhof-overleg met katholieke fondsen en via het Landelijk Fondsen Overleg. Sinds enkele jaren maakt KNR-PIN deel uit van “Kleine Armoede”, dat kleine, laagdrempelige projecten op gebied van armoedebestrijding ondersteunt. Daarnaast is KNR-PIN nieuwe samenwerking aangegaan met SOFAK, die zich inzet voor christelijke migrantenkerken in Nederland. Het aantal migrantenkerken groeit sterk in Nederland. Zij weten vaak wat er in de haarvaten van de samenleving speelt, omdat hun diaconale hulp nauw verweven is hun kerkelijk werk.

Uitgelicht

Vijftig jaar solidariteitsfondsen van de religieuzen

De drie solidariteitsfondsen van de religieuzen, AMA, KOS en KNR-PIN bestaan vijftig jaar. Dit werd donderdag 6 november feestelijk gevierd met religieuzen en andere betrokkenen in de Verkadefabriek in 's-Hertogenbosch.

Al een halve eeuw lang geven vele ordes en congregaties jaarlijks een bijdrage aan één of meer van de drie gezamenlijke fondsen. Die bijdragen variëren van vijftig euro van kleine, minder draagkrachtige congregaties tot soms wel enkele tienduizenden euro's van de grotere, die meer te besteden hebben. Op deze manier, die uniek is in de wereld, dragen de religieuzen gezamenlijk bij aan tal van projecten in binnen- en buitenland. Projecten waarin het werk wordt gedaan, dat de zusters, broeders en paters vroeger vaak zelf deden en nu door anderen wordt voortgezet.

Vanuit de katholieke sociale leer

Na een kort moment van gebed en een opwarmertje van dagvoorzitter Elisa Kant, vertelde KNR-voorzitter pater Mark-Robin Hoogland over het ontstaan van de drie solidariteitsfondsen vijftig jaar geleden. Hij plaatste het werk van deze fondsen in het licht van de katholieke sociale leer. Evenals in die katholieke sociale leer zien we dat de fondsen de waardigheid van ieder mens willen beschermen ongeacht geloof, afkomst of geaardheid. Een andere pijler van de katholieke sociale leer is het subsidiariteitsbeginsel. Zaken worden geregeld op het laagst mogelijke niveau. De projecten die de fondsen ondersteunen, werken net zo. Het gaat vaak om kleinschalige initiatieven van mensen die zelf betrokken zijn. De bijdrage van de kloosters aan de solidariteitsfondsen zijn een manier om hun spiritualiteit en charisma vorm te geven. Zo dragen zij bij aan de groei van het Rijk Gods. De term “giftenbeleid” lijkt Mark-Robin daarom onjuist voor het typeren van deze bijdragen. De bijdragen zijn veeleer een concrete manier waarop de religieuzen de kern van hun charisma vormgeven.

Gesprek met de verschillende projecten tijdens de viering van het jubileum van de Solidariteitsfondsen

Voorbeeldprojecten

Na deze inleiding was het de beurt aan drie voorbeeldprojecten. Zuster Emmanuele Sipkema vertelde hoe met een bijdrage vanuit KOS gewerkt wordt aan de verwezenlijking van plannen voor de verduurzaming van de gebouwen van het Liobaklooster in Egmond. Lioba biedt ruimte aan tal van (kwetsbare) groepen, waaronder meerdaagse activiteiten: met het straatpastoraat uit diverse steden, met wereldmoeders en activiteiten met migranten en ongedocumenteerde vrouwen. Ook is er de 'School voor Vrede' met meerdaagse programma's waar diverse groepen van middelbaar-, tot wetenschappelijk onderwijs, gezamenlijk zoeken naar een spiritualiteit van Vrede. Door de verbouwing/verduurzaming kunnen de bewoners en vele andere betrokkenen vol vertrouwen verder werken aan hun toekomst.

Vervolgens vertelde Lian Gogali uit Sulawesi in Indonesië hoe zij met vrouwen uit de islamitische en christelijke gemeenschap in de regio Poso samenkomt en gesprekken organiseert. Door te luisteren naar hun verhalen en hen samen te brengen werkt zij aan vrede en verzoening. Door de ondersteuning vanuit de solidariteitsfondsen van de religieuzen ziet ze dat ze er niet alleen voor staat. "Het idee dat mensen, religieuzen, 13.000 km verderop vinden dat mijn werk voor verzoening tussen christenen en moslims belangrijk is en steun verdient, houdt mij gaande en biedt mij hoop," aldus Lian Gogali.

Tot slot sprak Janneke Doe, secretaris van KNR-PIN, over de Safe Space Club namens oprichtster Sara Alaoui. Deze stichting biedt ondersteuning aan vrouwen en meisjes die te maken hebben gehad met seksueel geweld. Verschil met andere projecten op dit gebied is dat bijna alle medewerkers en vrijwilligers ervaringsdeskundigen zijn.

De ochtend werd muzikaal opgeluisterd door harpiste Mariska Pool van de Vrolijke Noot, een stichting die muziek brengt in zorginstellingen, medische kinderdagverblijven en voor vluchtelingen.

Bureaukalender

Als traktatie voor de vijftigste verjaardag werd aan alle religieuzen een speciale bureaukalender voor 2026 uitgereikt met daarop informatie over een aantal mooie projecten die door KNR-PIN worden ondersteunt. Verschillende religieuze instituten bestelden extra kalenders om cadeau te doen aan hun medewerkers en vrijwilligers. De opbrengsten daarvan komen ten goede aan de extra solidariteitsactie voor ongedocumenteerden die KNR-PIN ter gelegenheid van het jubileum houdt.

Bestuurlijke en algemene zaken

Beleidsplan 2026–2030 'KNR in een overgangsfase: herijken en voortbouwen'

In 2024 en 2025 stond het werken aan het beleidsplan voor de komende vijf jaar hoog op de agenda van het Dagelijks Bestuur. In verschillende fases en verschillende gremia is gesproken over dit beleidsplan en over de toekomst van de KNR.

Het beleidsplan werd op 5 juni 2025 vastgesteld tijdens de Algemene Vergadering in 's Hertogenbosch.

De beleidsvoornemens zijn:

1. *Dienstbaarheid aan haar leden.*

De KNR blijft onder andere ondersteuning bieden aan religieuze instituten die naar voltooiing toewerken.

2. *Proactief werken.*

In 2020 heeft de KNR gekozen voor vraag gestuurd werken. Er is echter gebleken dat leden soms (te) laat met hun vragen komen. De KNR zou proactief eventuele vragen moeten ophalen, vooral bij religieuze instituten met jongere en internationale leden.

3. *Onderhouden van contacten met religieuze instituten met jongere leden.*

Het is van belang om actief contact te onderhouden met nieuwe religieuze instituten, vooral om hen te betrekken bij de KNR.

4. *Relaties met de kerkelijke overheden.*

De KNR blijft investeren in goede relaties met het Dicasterie voor Instituten van Godgewijd Leven en Sociëteiten van Apostolisch Leven (DIVCSVA), de Bisschoppenconferentie en de individuele bisschoppen in Nederland, aangezien religieuzen en kerkelijke overheden elkaar nodig hebben binnen de Kerk.

5. *Internationale netwerken.*

De KNR blijft investeren in contacten met de Unie van Europese Conferenties van Hogere Oversten (UCESM) en buitenlandse zusterorganisaties, met name in Duitsland, Luxemburg, Oostenrijk, Groot-Brittannië, Vlaanderen en Zwitserland.

6. *Kwaliteitszetels en vertegenwoordigingen.*

De KNR heeft geconcludeerd dat het moeilijk wordt om geschikte religieuzen te vinden voor alle (in)formele kwaliteitszetels en vertegenwoordigingen in kerkelijke en maatschappelijke groepen. Dit vraagt om een kritische herziening van de huidige aanpak.

7. *Profetisch woord in Kerk en samenleving.*

Het is de verantwoordelijkheid van elk religieus instituut om het profetische woord te laten klinken, maar de KNR speelt hierin ook een rol.

8. *Contact met nieuwe religieuze leefgemeenschappen.*

Er is een wens om het contact met nieuwe religieuze gemeenschappen, zoals de Vereniging van Religieuze Leefgemeenschappen (VRL), verder uit te bouwen.

9. *Toekomstige contouren van de KNR (na 2030).*

Het is noodzakelijk om de toekomstige organisatie en financiën van de KNR na 2030 te schetsen en een duidelijk plan op te stellen voor de lange termijn.

Ondertekening van het huurcontract met de zuster JMJ

Bureau KNR

Op 1 juni 2025 ging stafmedewerker Gerard Moorman met vervroegd pensioen. Tijdens de Algemene Vergadering van juni nam hij afscheid van de leden van de KNR. Zijn taken worden deels overgenomen door Tom Boesten en Erica Op 't Hoog. Wel blijft hij namens de KNR lid van het bestuur van de Laudato Si'Alliantie.

Verhuizing

Op de heetste dag van het jaar, 30 juni 2025, verhuisde het Bureau KNR binnen 's Hertogenbosch van het vertrouwde adres Emmaplein 19a naar de Vughterstraat 93. Deze locatie is van de Zusters JMJ en zij hebben daar hun bestuurscentrum. Er was echter genoeg ruimte om ook de medewerkers van de KNR te huisvesten. Er is ook een goede vergaderzaal.

Algemeen en Dagelijks Bestuur

De KNR heeft 161 leden en het Algemeen Bestuur bestaat vanwege een religieuze die op basis van deskundigheid in het Dagelijks Bestuur is gekozen uit 162 leden. Zij vertegenwoordigen de 1868 religieuzen in Nederland (stand van zaken per 31 december 2025).

Het Algemeen Bestuur vergaderde tweemaal, te weten op 7 juni en op 6 november. Het Dagelijks Bestuur kwam zesmaal bijeen.

Tijdens de Algemene Vergadering van 7 juni werd afscheid genomen van zuster Ancilla Martens en zuster Sara Böhmer die beiden meer dan acht jaar lid waren van het Dagelijks Bestuur en niet meer herkiesbaar waren. Omdat er geen nieuwe kandidaten waren bestaat het DB sindsdien uit vijf leden. Pater Tjeerd Jansen nam het penningmeesterschap over van zuster Sara Böhmer.

Zuster Sara Böhmer en zuster Ancilla Martens namen afscheid van het Dagelijks Bestuur tijdens de AV

Contacten

Naast de contacten met de eigen leden heeft het Dagelijks Bestuur van de KNR ook vele contacten met andere organisaties die van groot belang zijn.

UCESM

Door het lidmaatschap van pater Mark-Robin Hoogland van het bestuur van de Unie van Conferenties van Religieuzen in Europa (UCESM) zijn er levendige contacten met deze koepel organisatie het verslagjaar.

Contact met Bisschoppen(-conferentie) (BC) en Nuntius

Op 29 september was er een kennismakingsgesprek van enkele leden van het Dagelijks Bestuur met de nieuwe nuntius in Nederland, de aartsbisschop Jean-Marie Speich.

De Commissio Mixta (CM) is het reguliere overleg tussen de BC en de KNR. Vanuit de BC zijn de leden Mgr. De Korte en Mgr. Van Burgsteden (tot februari 2025) en vanuit de KNR pater Mark-Robin Hoogland en zuster Monica Raassen. In 2025 kwam de CM slechts eenmaal bij elkaar en werd er gesproken over:

- Internationalisering van het religieuze leven in Nederland.
- Evaluatie Guidelines voor Diocesane Congregaties voor de bestuurbaarheid daarvan. De KNR en de BC overleggen over de implementatie en de praktische uitvoering.
- Het Synodale Proces van de wereldwijde kerk.
- Preventie Grensoverschrijdend Gedrag.
- Het Heilig Jaar 2025 met als thema 'Pelgrims van de Hoop'.

KNR en BC werken samen in een juridische commissie bestaande uit Mgr. Hoogenboom, Mgr. Hendriks en Mgr. Van den Hende namens de BC en mevrouw Janneke Doe namens de KNR.

Preventie grensoverschrijdend gedrag

Er heeft in oktober 2025 een training voor religieuzen plaatsgevonden in het kader van het werken aan preventie van grensoverschrijdend gedrag binnen religieuze instituten. De training werd begeleid door mevr. drs. Anke Bisschops en dhr. drs. Daniël van Dijk. De training is door de deelnemers als zeer waardevol ervaren.

Samenstelling Dagelijks Bestuur, Commissies en Bureau

Dagelijks Bestuur KNR en portefeuilles

zuster Sara Böhmer (Dominicanessen van Bethanië) (penningmeester/
secretaris) CBB (tot juni 2025)

pater Mark-Robin Hoogland (Paters Passionisten) (voorzitter)

zuster Monica Raassen (Reguliere Kanunnikessen van het Heilig Graf)
(vice voorzitter)

frater Broer Huitema (Fraters van Tilburg CMM) CPR

pater Tjeerd Jansen SJ (Vrouwen van Bethanië) CBB

zuster Ancilla Martens (Franciscanessen van Etten) CPR (tot juni 2025)

zuster Emmanuele Sipkema (Monasterium Sint Lioba) CBB

Secretaris-generaal

de heer Simon Evers

Commissie Beheer en Bestuur van materiële zaken (CBB)

de heer Ryan van Eijk (geassocieerde Sociëteit voor Afrikaanse Missiën)

pater Denis Hendrickx (Norbertijnen) (voorzitter)

zuster Riet Hendriksen (Zusters van "De Voorzienigheid")

pater Ton Zwart (Missionarissen van het H. Hart)

zuster Maria Jesse van Steekelenburg (Dienaressen van de Heer en van de
Maagd Matará)

zuster Martha Verstraeten (Benedictinessen)

Commissie Presentie Religieuzen in de wereld van vandaag en morgen (CPR)

broeder Rangel Geerman (Minderbroeders Franciscanen)

pater Christophorus Goedereis (Minderbroeders Kapucijnen)

zuster Gueric Kochx (Trappistinnen) (voorzitter)

pater Emmanuel Pannier (Instituut Chemin Neuf)

zuster Lili Purwanti (Nederlandse Missiezusters Dienaressen van de H. Geest)

zuster Johanna Schuts (Clarissen, Megen)

pater Jan Stuyt (Jezuïeten)

Commissie KNR-PIN

mevrouw Thea van Blitterswijk (geassocieerde Norbertijnen)

broeder Theo van den Boer (Broeders O.L.V. van Lourdes) (voorzitter)

pater Kees Jongeneelen (Oblaten van de H. Franciscus van Sales)

zuster Toos Scholtes (Zusters van Liefde Tilburg) (tot medio juni 2025)

zuster Lucy Tromp (Ursulinen van Bergen)

zuster Marie-Madeleine Maas (Augustinessen van St. Monica)

(vanaf 1 september 2025)

mevrouw Brigitte van der Heijden (adviseur)

mevrouw Leny van der Heijden (adviseur)

de heer Bernard Höfte (adviseur)

de heer Jan Koonings (adviseur)

de heer Jeroen Winkels (adviseur)

Bureau KNR

Bureau Coördinator
de heer Simon Evers

Staf
de heer Tom Boesten, stafmedewerker bestuurbaarheid en secretaris CPR
de heer Jeroen Crajé, financieel-economisch stafmedewerker en secretaris CBB
mevrouw Janneke Doe, juridisch stafmedewerker en secretaris KNR-PIN
mevrouw Brigitte van der Heijden, stafmedewerker KNR-PIN
de heer Gerard Moorman, theologisch stafmedewerker (tot 1 juni 2025)
mevrouw Erica Op 't Hoog, stafmedewerker communicatie

Secretariaat
mevrouw Nita van Bergen-Rasmussens
mevrouw Jeanette Janssen-van Zandbeek
mevrouw Miranda Roijers-Graumans

Huishoudelijke dienst
mevrouw Jolanda van Gennip
mevrouw Lidia Sklarek

Moed

Waar halen mensen
de moed vandaan
om op te staan
met open ogen
het hoofd rechtop
op weg te gaan
gewoon
hun eigen weg?

Waar halen mensen
de moed vandaan
om te spreken
recht op de man af
ongewapend
onbevreeds
gewoon
hun eigen woord?

Waar halen mensen
de moed vandaan
om goed te doen
en weg te schenken
zonder winst
en zonder belang
gewoon
hun eigen hart?

Van die man
uit Nazareth
die ons op het spoor
van urede zet
en het goed woord
dat hij tot ons zegt;
de vrijheid die
hij in ons hart heeft gelegd!

Kees Harte

Uit: Onder Ons, blad van de Kleine zusters
van de H. Joseph

